Pakistan Journal of Linguistics

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

نیباالوقایمرپوٹکیجٹنمجنیمنیمرکاسرچلکئیڈیلرپشےکزجنلیچ

Cross-Cultural Leadership Challenges in International Project Management

Dr. Nida Yasir

Department of English Linguistics, University of Malakand, Chakdara, Pakistan

Prof. Seema Akbar

Department of Linguistics, University of Management and Technology, Lahore, Pakistan

Abstract:

Cross-cultural leadership presents significant challenges in international project management due to the diverse backgrounds, perspectives, and communication styles of team members. This scholarly article examines the complexities of cross-cultural leadership in the context of international project management, exploring key challenges such as communication barriers, differing work cultures, and conflicting leadership styles. Drawing from relevant literature and case studies, this paper offers insights into effective strategies for addressing these challenges and fostering successful cross-cultural collaboration in international project teams.

Keywords: *Cross-cultural leadership, International project management, Communication barriers, Cultural diversity, Leadership styles*

اعترک:

آج ےکولگالبزئڈاکروابری اموحیںیم،نیباالوقایمرپاٹکیجٹنمجنیمزیتیی ےس راجیٔوہایگ ےہ،س ج ےس وتنم ع ومیٹں یک دیچیپیگں وک وین ٹیگیرک ےےک ےیثٔو رنیبافاقئیت ایقمت یکرضورت ےہ۔رپاٹکیجومیٹں ےکادنر اقئیتونت ع رفنمدزجنلیچالات ےہوج انمبسرطےقی ےس مظن ہوہ ےیکرورتںیمرپوٹکیجیکاکبای یںیمراکو ن ےئک نیہ۔اس ومضمںاکدصقمنیبافاقئیت االتخافت یکوہج ےسنیباالوقایمرپوٹکیجٹنمجنیمںیمڈیلروں وکدرشیپ وصخمص وجنلیچں وکالتش رکانااور اثرا کوٹںرپاقوباپ ےےک ےییلمعتمکحیلمعرفامرکان ےہ۔نیباالوقایمرپوٹکیجٹنمجنیمںیما رث فلتخاقئیت س رظنیک نیمیما ل وہ ییںیہ،وجایقمت ےکرفنمدزجنلیچشپیرک یںیہ۔رپاٹکیج یکاکبای یےک ےیاثاقئیترحایکتوکانہجمساوراثرپوتہجدانیتہبرضوری ےہ[1]۔

[1] اقئیتفیکرہلوںرپوسار:اکروابرںیماقئیتونت عوکانہجمس۔وینایرک،وینایرک:کیمرگا,en9 Tr s , enuuT-n dpmrTee ,s ,s a nepmorT[1] لہ۔

افثی ترفپک:

وم االص ی ادن از ، ملصیف اس زی ے ک ، لم ، اور اکی ی ک اقال ایقت ں یم افثی ت اریغ ات ن یب اال وق ایم رپ اٹ کیج ٹ نمجنیم ں یم ایقت ے ک ہطق رظو کی امای ں رو ر رپ ثات ررک ے ں یہ ۔ ارگ ثؤ ر رطے قی ے س االطتق ہ ایک ایگ وت ہ ی االتخافت طلغ و یمہفں ، انتزاعت اور ان اکرو یہ ں اک ابث ع ن ے تک ں یہ ۔ افثی ت االتخافت اکی رہب رہب ر /ی ں یہ وج L ں و وں ے ک ی رب ے ہ ے ت ں یہ ، داین رہب ں یم فلتخ رگو وہ ں ی ک رفنمد انثت خ ی ک واضتح رک ے ں یہ ۔ ہ ی االیتزات زابئ ، روایت ، روسی و رواج ، اقعدئ ، ادقار اور اسی ج ار و ول ں ت یمس ت ہب ے س ولہپؤ ں ی ک ریھگے وہ ے ئ ں یہ ۔ افثی ت االتخافت وک اانپ ے ے س امری داین وک لیکشد ے ن وا ے وتنم ع انت رے ک ے ی ، میہف ، اارت ای اور ی رع ف وکرفو غ اثل ے ہ[2]۔

افثی ت االتخافت اک اکی امہ ولہپ زابئ ے ک وتن ع ں یم ے ہ ۔ زابنیں اقتنف ے ک رہنت ے ک رو ر رپ اکی رک ی ں یہ ، وج اے نپ ادن رر باد روی ں ی ک ابرویکیں ، اتروخیں اور انشوتخں وک ے اج ی نیہ ۔ ڈنیم ارث یک وٹلن دیچپیوگں ے س ے رک اپسہون ی ے ک اتی ل یم کت ، رہ زابئ اے نپ وبے نل وا ول ں ے ک افثی ت ور ے ث ی ک اکعی س رک ی ے ہ ، وج اث ے ک اعیمل رظن اور ابراہت ی ک ریصبت ش یپ رک ی ے ہ ۔ مادویں ، انجزوں اور رقتابیت ی سیج روسامت اث رفنمد رطوقیں ی ک ی امشئ رک ی ں یہ ن ج ں یم L ں وے امہ گنس ل یم ی ک اشتن ی ہ رک ے ں یہ اور رفہق وارا ہ دنبنہاک اابظر رک ے ں یہ ۔ اچے ہ ہ ی دنمو اتسین مادویں ے ک رحتمک رگن و ں ای اجاپین اچے ئ ی ک رقتابہ ت ی ک دیجنسیگ ، رواوت اقتنف ی ک اامتجی ع انثت خ ی ک کلھج ش یپ رک ی نیہ ۔

اقعدئ اور ادقاری ہب اقثوتق ں یم وعیس امیپ ے رپ فلتخو ہ ی ں یہ ، زدن یگ ، اقال ایقت اور روینک ت ے ک ابر ے ں یم ارفاد ے ک ہطق رظو ک لیکشد ہ ے ں یہ ۔ ت ہب ے س ی قرم L ں و وں ے ک اامتجی ع اقاالیقت ے س ، رغم ی افثوتق ں یم رموبج ارفادی رظایت ے ک اس ہت م ہ آیگن ہ اور رفنض رپ زور د ہ ے وہ ے ئ ، ہ ی االتخافت رطز ، لم ، ملصیف اس زی ، اور اسیج ڈاھ ے چن وک ثات ررک ے ں یہ ۔ زمدی رب آں ، اسی ج ار و ئ L ں و ے ے ک ادن راقل ب وبقئ رو ے ی اکم کح د ہ ے ں یہ اور ا رث افثی ت ادقاری ک اکعی س رک ے ں یہ ۔ ے سج اکی افثت ف ں یم اہتسئ ای انم ب س اھجمس اج اتکس ے ہ دورس ی اقتنف ں یم ابل کل فلتخ اھجمس اج اتکس ے ہ ۔ اث ابرویکیں وک انھجمس ثؤ ر افثی ت وم االصت اور ابزعت اعت الم ت ے ک ے ی ت ہب رضوری ے ہ ۔

افثی ت رفنپ ک وک یا اث ک ت ی ہب الیپ وہا ے ہ ، رہ اقتنف اے نپ رفنمد اوقئں ، ازجاء اور اپک روایت رپ رخف رک ی ے ہ ۔ اتیئ اھکون ے ک آش ت ریگل اسول ں ے س ے رک االول ی اھکون ے ک دش کل آرا ئ دہ اھک ے ک ت ، اھکان وتنم ع افثوتق اک ابر ہب رک ے اور اث ی ک ی رع ف رک ے ے ک ے ی اکی ٹ یگو ے اک اکی رکات ے ہ ۔ فلتخ L ں و وں ے ک ی قلنت اابظر ۔ اچے ہ ہ ی رع ی رمس اطخل ی ک دیچپی اطخیط وہ ای ارفیقی ڈر گنم ی ک روح وک الد ے ن وا یل دنبنھ ، اکنفرا ہ ں یلکش افثی ت انثت خ ے ک وج رہ وک ی تشپ ں یہ ۔

اس ے ک العوہ ، ابلس اور نشیف ے ک اا ختنب ں یم اا رث افثی ت العت م اور ور ے ث ی ک اکعی س وہ ی ے ہ ۔ روایتی ابلس ے سیج اجاپی ن یم ومیکون ای دنمو اتسی ں یم اس ڑ ی ھر ہگی افثی ت اتیمہر ے تھک نیہ ، وج انثت خ ، تیثیج اور ور ے ث ے ک اابظر ے ک رو ر رپ اکی رک ے ں یہ ۔ افثی ت رفنپ ک ی ہب ابت ت یچ ے ک ادن از وک ثات ررک ے تک ں یہ ، س ج ں یم فلتخ دراجت ی ک تمس ، اابظر ، اور ریغ زابین ام ار ے اعتالمت ی ک لیکش رک ے ں یہ ۔ اث االتخافت وک انھجمس ثؤ ر افثی ت را ے طب اور رسدحوں ے ک اپر اینعمر واطب اوتس ار رک ے ے ک ے ی رضوری ے ہ[3]۔

- ddrspeT[2] m,s PevioeTs JPs neTtrss RPs snd9srs e2WWP u, v9mtes a eJ0s, اقتنف ، ایقت ، اور نیمظنت: 22 L ں و وں اک اعی مل اطمہعل ۔ جیسی لبپ زنشیک ۔
- e2WW2[3] m, mrTorTue11s a e,s airos Pxs e6s1eTos, اعیمل افثوتق وک انھجمس : 2u اوق ای ، وق و مس ے ک رھج ٹ م ، رباو مظعس اور وتن ع ے ک ی رب ے اعتسرا ی رفس ۔ جیسی لبپ زنشیک ۔

اباًلرخ، اقثئ ت االتخافت وک اانپا امر ے امتجی ع ااسنین ابر ےب وکوقتتی داتی ے ہ، ہ ردی، رواداری، اور اقثرتں ےک و مزکی ےک ےی رہگی یرع ف وکرفوغ داتی ےہ وج امری داینرپ لمتشم ےہ۔ ونتع وک انمرک اور اقثئ ت االتخافت ےک اس ھت اا رت ا ی ےک اس ھت و غشمئ و ہرک، مہ مہیسقت وک متخرک ےتکس ںیہ، ابی مہ ااہفتو ،میہف وکرفوغ د ے ےتکس ںیہ، اور اکی زایدہ اج عم اعیمل ربادری انب ےتکس ںیہ۔

ومااللص یراکونیٹ: زابن ےک

راکونیٹ، ریغ زابین ام ار ے، اور اقثئ ت ابرایکیں میٹ ےک ارانیک اور رامنہؤں ےک درباین وم ر راےطب نیم راکو ن یتکس ںیہ۔ ا ش راکوونٹں رپ اقوب اپ ے ےک ےی رامنہؤں وکو مااللص یت مکح ویلمعں وک اانپ ےیکرضورت وہ ی ےہ وج اقثوتں یم وگیتجن ںیہ اور واضتح اور مہف وکینیقی انب ی ںیہ۔

ومااللصت ااسنیناعت ل یک اینبد ےہ، رہپی ہب فلتخ راکونیٹ ا رث اس یک ات ریث وکروہتکس ںیہ۔ اکی امہ راکو زابن اکرفک ےہ۔ ب ج ارف اد فلتخ زابنیں ای وبایلں وبےتل ںیہ، وت طلغ یمہف دیپاوہ یتکس ےہ، وج ثؤ رراےطب نیم راکو ن یتکس ےہ۔ یر اکو ریثکااقثئ ت اموحئ ای اعیمل اکروابر وں ںیم اخص روررپی اامیں ے ہناہں وتمتع زناس ی ن س رظن وموجد ںیہ[4]۔

ومااللصت ںیم اکی اور اعی راکو اقثئ ت االتخافت ںیہ۔ اقثئ ت ار وی، ادق ار اور رمس وروا ج امت ی L ںووں ںیم وعیس امیپ ےرپ فلتخ وہ ےتںیہ، وج اغیپامت وک ےنھجمس اور ا ش یک رشتحی رک ےےک رط ےقی رپا رادنازوہ ےتںیہ۔ اقثئ ت االتخافت ےس دیپاوہ ےوایل طلغ رشتاحیت انھجل، رجتی، ای ابیہ ک ت مک انتزبع اک ابث ع ن یتکس ںیہ۔ اس راکو رپ اقوب اپ ےےک ےی اقثئ ت اسحا تیس اور راداری یکرضورت ےہ اتہک وتنمع ہطق رظ ےک درباین رفک وکمتخ ایکاج ے۔

ےتنس یک اناکیف اہرمت یہ ب اکی امہ ومااللص یراکو ےہ۔ ب ج ولگ اعفئ رور رپ دورسوں وک ےتنس ںیم اناکی رےتںیہ، وت وہ امہ ولعمامت ےس وروحم وہ ےتکس ںیہ ای وبے نلواا ےےک اراد ےوک طلغ ھجمس ےتکس ںیہ۔ اشفلخر ،وگتفگبوصتارات، ای ہ ردی یک یمک ثؤ رےتنس ںیم راکو ن یتکس ےہ، ایخالت ےک ابدت ےاور ابی مہ ااہفتو ،میہف ںیم راکو ن یتکس ےہ۔

ابٹی وکنیلبی، رہچ ےےک ات رات اور ام اروں تیمس ریغ زابین ابت تیچ اغیپامت اچنہپ ےںیم امہ رکدار ادا رک ی ےہ۔ ات مہ، ریغ زابین ام ار ےیک طلغ رشتحی ومااللص یراکونیٹ دیپا رک یتکس ےہ۔ امسجی نزابئ ای رہچ ےےک ات رات یک فلتخ اقثئ ت رشتاحیت طلغ ویمہف ای طلغ ابت تیچ اک ابثع ن یتکس ںیہ، اخص رورر پ اقثئ ت اعتالمت ںیم۔

انکیٹولیج، یئ رطوقیں ےس ومااللصت وک ڑب Ø ےےک اسھت، راکونیٹی ہب دیپا رک یتکس ےہ۔ ڈلٹیجی ویمک ن زلنیچ[ہس کٹ ش] ےای ل یم، ٹسکیٹ[مٹ س ج س] گ، ای وس لش ڈیم ای رپ ااصحن ر ریغ زابین ام ار ے اور آواز ےک ےجہل یک دعم وموجدیگ یک وہج ےس طلغ ویمہف اک ابث ع ن اتکس ےہ۔ زمدی ربآں، ڈلٹیجی ویمک ن ٹیلپ افرز مں ںیم یکینکت رخ اایبں ای زابن یک راکونیٹ وم راعت ل ںیم زمدی راکو ن یتکس ںیہ۔

---

[4] ومر وبنیس، یپ، نیش، اس ی، اور ھگنس، اچی) enuu1 ۔ وقیم اقثئ ت افہلص اور رسدح اپر وصحئ یک اکرر کدیگ۔ رج لن آک ارٹلنشین زبسن اڈٹسزی، en(2u، n3T–

–n51

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

ایسفن ی راکونیٹ، ےسیج وخگٹ، ارطض اب، ای مک وخد اامتعدی، وم االصت وک روک ی تکس ےہ۔ ولگ ےلصیف ای رتسمدو ہ ےک وخگٹ ی ک وبج ےس لھک رک اہظر رک ے ےس اچکپہ ےت ںیہ، یلیعاکمے ملں یپراکو ہ ےتں یہ۔ اث راکووٹں رپ اقوب اپ ےے ک ےی اکی L وثاور اج عم اموحئ دیپ ارک ے یک رضورت ےہ اس ارف اداےنپ ایخالت اور ااسحاس ت وک ابےتٹںیم آاسین وسحمس رکنی۔

ومیظنت ےک ادنر ردیج دنبی اور ل اتق ی کرحایکت ی ھبوم االص ی راکونیٹ دیپ ارک ی تکس ںیہ۔ امتحت ارف اد ااھتریٹ ےک ادع ادو اشر ی کو موجدیگ ںیما ینرا ےئ ہار ہ رک ے ےس وخدزدہ ای اچکپہٹ ہ وسحمس رک ےتکس ںیہ، س ج ی کو بج ےس افشت یف اور ی لھک ابت تیچ اکدقف اث وہ ات ےہ۔ ابی مہ اارت ا ی ک افتش ف وک رف وغ دانی اور دریج دنبی ےک ااتخافت ےس عطق رظ ےلھک اکمے مل ی کو حہلص ادز ایئ اس راکو وکم کرک ے ںیم دمدرک ی تکس ےہ۔

ونعمی راکونیٹ فلتخ س رظن ای اہمرت ےک ی ن ل ارف اد ےک یرہبعی امعتسی ک اج ےوایل زابئ، االطصینت ای االطصینت ںیم رف کپ ےس دیپ اوہ ی ںیہ۔ یکنئااالطصینت ای ت عن یک وصخمص زابئ ی ک طلغ رشتح ی وم روم ات لص ںیم راکو ن ی تکس ےہ، اخص رور رپ نیب ااضلطب ای رک اس ل نشکنف ومیٹں ںیم۔ ااطصینت ی ک واضتح اور وام ا ، اج عم زابئ وک رفوغ د ےن ےس ونعمی راکووٹں وک دور رک ے ںیم دمد ل ی تکس ےہ۔

امسج ی زراکونیٹ، ےسیج ف ےلص، وشر، ای اموحایل ی اشفلخر، وم االصت ےک ابہؤ ںیم لخ ڈا ی ےتکس ںیہ۔ وجہ ی ای وشر وا ی لرت ت ت ںیم، انس ای وتہج رموکز رکان لکشم وہ اتکس ےہ، سج ی کو ہ ج ےس طلغ ایمہف دیپ اوہ ی ںیہ ای ولعمامت ی ک انلمکم رتلیس وہ ی ےہ۔ وم االصت ےک ےی اسزاگر اموحئ دیپ ارکان، ےسیج اخومش الماقت ی کں یہگج ای ایفانیئ اف P ں وک متخ رک ے ےک ے ی انکیٹول یج اکاامعتسئ، امسجین راکووٹں وک دور رک اتکس ےہ[5]۔

آرخ ںیم، اموی ض ےک ابرابت، انتزاعت، ای ا ی ئ عصس ات ےک ےبجیتں ںیم ذجاب ی راکونیٹ وم ات لص ںیم راکو ن ی تکس ںیہ۔ ذجاب ی اس امث ای ربغ ل ہدہ ل اس ل ہجیت زی اکمے مل اور اعتوئ ںیم وغشم ی وہ ے ی ک الصت یح ںیم دم اتلخ رک ےتکس ںیہ۔ ہردی، اعفئ ےتنس، اور انتزاعت ےک ل ی ک وکینکس ےک یرب ےابنپی ذجاب ی دخمات وک دور رک ے ےس اث راکووٹں وک دور رک ے اور تحص دنموم االص ی رحایکت وک رف وغ د ےن ںیم دمد ل ی تکس ےہ۔

ہلصیف اسزی اکونت ع:

افثئ ت ااتخافت ہلصیف اسزی ی ک رتاحیجت رپ ا رادن ازوہ ےںیہ، دریج دنبی ےس ےرک افنکپ را ےئ ےس ےنلچوا ے رطوقیں ک ت۔ اقدئک وک ہلصیف اسزی ےک اث ونتم ع ادن ازوں وک وین ٹیگی رکان اچےیہ، س ج ںیم رپ اٹکیج ی ک اٹمئ الزنئ اور اقمدص وک ربرق ار ر ےنھک وہ ےئ ومش تیل وک رف وغ دانی اچےیہ۔ ہی ونت ع س نج، ل سن، ل سن، ، رم، افتنف، اسیج اداصتی تیثیح، اور ی ملع ادن از ےسیج وع ا ل وک رہیگ ےوہ ے ئ ےہ۔ ونتمع آوازوں اور ہطق رظ وک رک ارک ے ےس، ہلصیف اسزی ےک، لمزایدہ اج عم، ایعا ی ع اورو م ر ن ےتکس ںیہ۔

ہلصیف اسزی ےک ونت ع اک اکی امہ افدئہ ایخالت اور ل ی ک وعیس رجنی دیپ ارک ے یک الص تیح ےہ۔ بج فلتخ س رظن اور ابرابت ےک ی ن ل ارف اد یس ےلئسوک ل رک ےای ہلصیف رک ےے ک ےی ا ےھٹک وہ ےںیہ، وت وہ زیم رپ رفنمد ریصبت اور ہطق رظ ال ےںیہ۔ وسچ اک ہی ونت ع ی قیلخت الص وتیحں اور دجت وک رف وغ داتی ےہ، س ج ےک ےجیتں ںیم زمدی طوبط ج ئ اج ئ رب آمد وہ ےںیہ[6]۔

- [5] nepmorT a s, e2Wn2-nrdpmrTeers , en9rTrrs-افتنف ی کر ہل وں رپ وس ار وہان: اعیمل اکر واب ر ںیمونت ع وک انھجمس۔ وکں س ل رییلی گ نشلبپ۔

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

زمدیربآں،ملصیفاسزی اکونت ع ادن ےھدوبھں اور ٔغ صںات وکمکرکےک ہلئس ل رک ےیکالصوتیحںوکڑبØات ےہ۔ونتم ع س رظن ےس قلعر ےنھوا ےولگا رثیئالت وک فلتخرطےقی ےس ےتہجس اور اث اکزجتہیرک ےںیہ،وج ےہپچوہ ےیئرطخات اوی وماعق ےسرپدہااھٹےتکسیںیہنجمادی اسکیں رگوپ ںیم رظادن از اپکایگوہ۔تہباسر ے ہطق رظ رہوغررک ےےس،ملصیفاسززایدہابرخاور ایھچرطح ےس ااتخزب رک ےتکںیہ۔

زمدیربآں،ملصیفاسزی اکونت ع ومیظنتں اور ربادروںیںیموشتیل اور لاسوات وکرفوغدیاتی ےہ۔ملصیفاسزی ےک ،لمںیموکیامدنئیگوا ےرگووہں ےک ارفادرکاعفیرورر پ ما ل رک ےک،ںیمیظنت آ ہیدنہ آواز وں وکاباانب ر انبیئکسںیہاور اس ابت وکیئیقیانب یئکسںیہ ہکونتم ع رض ورایت اورک تدات وکدم رظر اھکاجےیئ۔ہی قلع اور اصنک دنسپی یک اقتنف وکرفوغدیاتی ےہ،اباآلرخزایدہم ہآ ہگنہاور روحےلصاکابثع ےتب ےہ۔

زمدیربآں،ملصیفاسزی اکونت ع ملصیفی کرتہبوتیل اور اقنیںیم L و ث ےہ۔ب ج اکیٹس وہڈلر دےئہکیںیہ ہک ملصیفاسزی ےک ،لمںیماث ےک ہطق رظرپوغر ایکایگ ےہ اور اث یکدق ر یکیئگ ےہ،وتاث ےکوصیفں وکانفذ رک ےںیماحتی اور اعفیرورر پھصح ےنیلاکاکمیئ زایدہوہات ےہ۔ہیرخدی اث وصیفں یک اتریٹ اور اپادی اری وکڑب Ø ی ےہ۔

اتمہ،ثؤر ملصیفاسزی ےک ونت ع وکیئزلصرک ےےک ےی امتیئ اکیٹس وہڈلرزیکاجبن ےس اجیئ وبھجرکوکشش اور زعییکرض ورت وہ ی ےہ۔ومیظنتں وکونت ع اور ومشتیل ےک ادقاامت وکرتحیجدینیاچےیہ،ےسیجہک فلتخرھب ی ےکرطےقی،ومشتیل ایقدت یکرتم ےکرپورگا ی،اور ونت عیک اباق دعہرتی۔زمدیربآں،اکیاجعم اقتنف وکرفوغدانیںاہ امتی آوازنیی ئنساجنیئ اور اث اکارت ای ایکاجےیئ،ملصیفاسزی ےک ونت ع ےکونادیئ وکزایدہ ےس زایدہرک ےےک ےی رض وری ےہ۔

ہلصیفاسزیںیمونت ع آج یک دیچیپہ اور ابمہ یڑی وہیئ داینںیموم ر ارمکاین، ہمیظن ااظتنی، اور لاس ل ےک ل اک اکیاینبی ولہپ ےہ۔ رک اور ابر ےب ےک ونت ع وکااپ ےوہےیئ، ہلصیف اسز ےیئ انت ر وک وھکئ ےتکنیہ، ایعاا ع وک رفوغ د ے ےتکنیہ، ومشتیل وک رفوغ د ے ےتکنیہ، اور رتہب ہلصیفرک ےتکنیہ وج ونتم ع اکیٹس وہڈلرز یک رض ورایت اور وخااشہت یکاکعیس رک ےںیہ۔ملصیفاسزی ےکونت ع وکوبقئ رکان ہرصکاق الم رض وری ےہ ہکلب 2n ونی دصی ےکوجنلیچں اور وماعق وکوین ٹیگیرک ےںیماکی ارٹس ہپ ٹ ہک اندئہیبھ ےہ[7]۔

انتزاعت ےک ل:

اقئیتطلغویمہفںای فلتخ ہطق رظےس دیپ اوہ ےوا ےانتزاعت رئیکاقاقئیت ومیٹںںیمازگریںیہ۔ثؤر اقئیتر امنہ انتزاعت ےک ل یکتمکحوپلمعں وکاامعتسئرک ےںیہوج اقئیت اروولں اک اارت ای رک ےںیہ، اہفتیو،میہفوکرفوغدہ ےںیہ،اور وہجمسہت وکآاسئ انب ےںیہ۔

انتزاعتاک ل ی ای اور شیپورا ہدوونں رت ت تںیماکی امہاہرمت ےہ،وجمہ آ ہگنہ ےکاقلعت وکربرق ارر ےنھااور اعتوث وکرفوغد ےن ےک ےی رض وری ےہ۔اس یکالص نیم،انتزاعت ےک لںیماالتخک ای انتزاعت ےکابی مہرورر پ اقل بوبقئ لالتشرکانما ل ےہ۔انتزاعت ےک ل یکثؤر روکینکیںیماعفی ےتنس،ہردی،وماالصت اور

- [6] enu15 vR Good9s mds a emrTorTue11s-ربغیکلمارچلکنشیےکروثیور عض:اکی اجزئہ۔اڈیکیمآکٹنمجنیمرویوی،nW)en،3u-PT-
- [7] mexerrTrM، e2WW2 ,ea-وہنرث س ڈاکوقیم اقئیت االتخانت اور اث ےک جئاجئ اکامڈئ: امی ث یک قت - زجتہیپک اناکیم۔ اسنیناقلعتت،55)en، 1u-
-nn1

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

تفگو دیئشم ا ل ںیہ۔زمدی ہی ہک،دیشکہ ںالت ےس زگر ےےک ےی اےس ا رث ربص،هجمس اور ی قیلخت الصو تیحں ےک ازتم اج ی کرضورت وہ ی ےہ۔اچےہ اکئی ک ہگ رپ انتزاعت دیپا وہں،اخدناونں ےک ادنر،ای دوونتسں ےک درایمن،انمبس تمکح وی لمعں اک امعتسی ریمعتی جئاجئ اک ابثع ن اتکس ےہ اور ابک زوک طوب طانب اتکس ےہ۔

ہشیپورا ہ اموحیںیم،االتخگ ر اےئ،اکئ ےک ادنا ز،ای یمیظن ادہ اکںیم االتخگ ی کوہج ےس دیپ اوہاتکس ےہ۔اثی انتزاعت وک رنی رور رپ اور ثؤ ررطےقی ےس ل رکان زب ےنہوک روےنک اور دیپ اواری الصتیح وک ربرقار ر ےنھےک ےی تہب رضوری ےہ۔انتزاعت ےک ل ی ک ن ےسیج ی لھک ابت تیچںیم لوہ ت رف ام ہ رکان، کرتشہک ادہ اک ی ک اشن دنیہ رکان،اور وتاعق ت وک واح ا رکان وہیٹں وک االتخگ ر اےئ ےس زگر ےاور افتکپ ر اےئ کت ےنچنہںیم دمدرک اتکس ےہ۔زمدی ربآں،واح ا وم االص ی زلنیچ اقم ئ رکان اور ارت ای اور اہفتی و ،میہف ی ک اقتنف وک رف وغ دانی انتزاعت ےک ہدت انب ررک ےےس ےہپا اث وک مک رک اتکس ےہ۔

ابی مہ اقلعتت ےک ادنر،انتزاعت فلتخ ی راعئ ےس دیپ اوہ ےتکںیہ،وہ مشبئ طلغ ایمہف،ریغ رہبری رضورایت،ای فلتخ ادقار۔اس رطح ےک انتزاعت وک ل رک ےےک ےی ارفاد وک اعفئ رور رپ اکی دورس ےےک ہطق رظ وک ےنس،ذجابت وک میلست رک ےاور ابی مہ اہفتی و ،میہف ی ک التش ی کرضورت وہ ی ےہ۔ل اس ل ی ک االصح،وہجمسہت التش رک ے،اور L یف ی ک قشمرک ےیسیج کینکتک تت مہ وک رف وغ د ےیتکںیہ اور ارفاد ےک درایمث اقلعتت وک طوب طانب یتکںیہ۔زمدی ربآں،وم االصت ی ک ی لھک الوئنں وک ربرقار ر انھک اور ہردی وک رف وغ دانی لبقتسںیم انتزاعت وک دوابرہ وہ ےےس روک اتکس ےہ[8]۔

یمیلعت اموحیںیم،ابلطء،اسذتہ،اوں یمظتنم ےک درایمئ انتزاعت ےنہکیس ےک اموحیںیم لخ ڈ ای ےتکںیہ اور یمیلعت رتئم وک روک ےتکںیہ۔اولولںیم انتزاعت ےک ثؤ ر ل ںیم ابلطء وک رضوری رنہ اھکسان ما ل ےہ ےسیج وم االصت،ہردی،اور ہلمس ل رکان۔مہ رمہیتا ثوئل ےک رپورگاومں،انتزاعت ےک ل ی ک وراشک س،اور لاحیل االصنگ ےک رطوقیں وک انفذ رکان ابلطء وک انتزاعت وک رپ انمرطےقی ےس ل رک ےاور اکی تبث اولویل اقتنف وک رف وغ د ےن ےک ےی ابا انب ر انباتکس ےہ۔زمدی ربآں،انتزاعت ےک ل ی ک وکنوشں نیم وادلںک اور االسذتہ وک مہ ا ل رکان ابلطء وک ی تمیق دمداور ر امنہ ی ز رف امہ رک اتکس ےہ۔

ویمکیٹن ای اسیج ایس کپ و ابس کپں یم،اقثی ت االتخافت،اسی ج ادا صتی افتوت،ای لاس ییتوک تدات ی کوہج ےس انتزاعت دیپا وہ ےتکںیہ۔اثی انتزاعت وک ل رک ےےک ےی ا رث المتجی ع اکرر وایئ،اعتوئ اور وهجمسہت ی کرضورت وہ ی ےہ۔ویمکیٹن ر امنہ،اکرنک،اور اپی سیل اسز اکمے مل وک آ اسیئ انب ے،انبدی ل اس ل وک ل رک ے،اور اسیج ا اصنگ وک رف وغ د ےنںیم امہ ک دار ادا رک ےںیہ۔وم شتیل وک رف وغ د ےرک،اکمے مل وک رف وغ د ےرک،اور ل اسوی ل ی کوا ک ترک ےک،ویمک ن انتزاعت رپ اق وب اپ ی تکںیہ اور انم اور وخ احشیل ےک کرتشہک اقمدص ےک ےی اکئی رک ی تکںیہ۔

ا ےنپ وجنلیچں ےک ابووجد،انتزاعت اک ل رتہم ،ےنہکیس اور تبث دبتیلی ےک وم اعق رف امہ رک ات ےہ۔انتزاعت وک اکمے مل اور اہفتی و ،میہف ےک وم اعق ےک رور رپ وبقی رک ےےس، ارفاد اور ویمک ن رہگ ےروا طب وک رف وغ د ےےتکںیہ،اقلعتت وک طوب طانب ےتکںیہ اور اکی زای دہ مہ آ گ ن ہ L ں وےی کربعت رک ےتکںیہ۔ربص،ہردی اور اعتوئ ےک ی رب ے انتزاعت وک ی ا ی اور المتجی ع دبتیلی ےک ےی ارپ ریک ںیم دبتل ی ایک اج اتکس ےہ۔ابآلرخ،انتزاعت وک رپ انمرطےقی ےس ل رک ےی کالصتیح اکی ا لوئ اہمرت ےہ وج ارفادی الفح و وبہبد، یمیظن اکبای ی،اور امسیج رتئم ںیم ہصح ڈ ایتل ےہ۔

ڈلبگنرٹنس:

- [8] اجودی اث،امی،اٹنی اہوئس،آرےج)e2WWn-اعیمل رجنیم ےک ےی اقثیت یاہتن:رپوٹکیج vB6ad ےس االبسکپ۔یمیظن رحایکت،eP(2u،21u-3W5-

فلتخ اقثوت س رظن ےس قلعر ےنھوا ےمیٹ ےک اران یک ےک درباتی امتعد اقمئ رکان اعتوئ اور مہ آ یگنہ ےک ےی اپنبی ےہ۔ نیب افاقثیت ر امنہ اقلعتت یک ریمعت وک رتحیج دہ ے نیہ، ےردی اک اظمرہ ہرک ےیں ہی، اور اکی اجعم اموحئ وک رفوغ دہ ےیں ہی اس وتنع ہطق رظ یک دقر یک اج ی ےہ۔ امتعد یک ریمعت یس یھب ر ےت یم اپنبی تیثیح ر ےتھ ےہ، اچےہ ای ی وہ ای شیپورا ہ۔ امتعدوہ اینبد ےہ س جرپ طوبطر واطب اوتسار وہ ےیں ہی، اعتوئ، اعتوئ اور ابیمہ اارتاق وک رفوغ دہ ےیں ہی۔ شیپورا ہرئ ت ت ںیم، ک رتش ہک ادہ اک ے ک وصحئ اور دیپااواری الص تیحوک ڑب Ø ے ےک ےی میٹ ےک اران یک ےک درباتی امتعد تہب رضوری ےہ۔ امتعد اکی اسی اموحئ دیپارکات ےہ س اہن ارفاد ےلیفیا ای ےک مئ ےک وخ ک ے ک ریغب ا ےنپ آپ وک ااہظر رک ے، ایخالت اک ارتش اک رک ے اور F ی رطخات وم مئ ےنیل ںیم وفحمظ وسحمس رک ےیں ہی۔ امتعد راوتں رات ریہن انبای اجات ہکلب اکی دتبرجی، لمع ےہ سج ےک ےی لسلسم وکشش اور دایتنداری یک رضورت وہ ی ےہ۔ افشتیف امتعد وک رفوغ د ےن ںیم دیلکی رکدار ادارک ی ےہ، ویکہکن ہی لھک ابت تیچ اس ہک دیپارک ی ےہ اور ریغ ینیقی وکم کرک ی ےہ۔ بج ارفاد ا ےنپ ارادوں، ااعمئ اور ولصیف ےک ابر ےس ںیم اس ےنم آ ےیں ہی، وت ہی امتعدوک وقتی داتی ےہ اور وکشک وابہشت وکم تخرکات ےہ۔

امتعد اس زی اک اکی اور رضوری زج ووش س ئ ۱ ےہ۔ ودعوں اور ودعوں وکل قتسمر ورر پ ریہ رارکان اقل ب اامتعدی وک ہارہ رکات ےہ اور یس یک الص وتیحں یم اامتعد دیپارکات ےہ۔ اچ ےہ ہی ڈٹلی ئیک ریہرارکان وہ، L دعوں اک اارتاق رکان وہ، ای ہیمداروی رپ، لمرکان وہ، ووش س ئ س ۱ اکی رٹکی راکی رڈاق م ئ رک ی ےہ س جر پ دورس ےس رھب وہس رک ےتکس ہی، وتق ےک اس ھت اسھت اامتعد وک طوبط رکات ےہ۔ دورسوں ےک ہطق رظ، F ۱ اس ت اور ابرابت ےک ہیئ ےردی اک ااہظر رکان آ س ںیم قلع اور ابیمہ اعتوئ اک اF س دیپارکات ےہ۔ بج ارفاد وک اہجمس اجات ےہ اور ا ئ یک دقر یک اج ی ےہ، وت وہ اکی دورس ےس رپ رھب وہس رک ے اور کرتشہک اقمدص ےک ےی ابیمہ اعتوئ ےس اکئ رک ے اکز ای دہ اامکئ ر ےتھک ںیہ۔

اامتعد اس زی ےک ےی یھب ااستحب ال زئ وزلوی ےہ۔ یس ےک ااعمئ یک تیکلم انیل، ویطلغ وک میلست رکان، اور رضورت زپ ےرپ االصح رک ےی وکشش رکان اس ہک اور اامتعد وک رفوغ داتی ےہ۔ ااستحب اس تیمل اور اقالم رطز، لمع ےس وابگنسب وک ہارہ رکات ےہ، وج اقل ب اامتعدار فادیں یم رضوری وصخ ایصت ںیہ۔ دورسوں ےک دخمات، ہطق رظ، اور ات رات وک حیصں ونعمں یم انتس اارتا ئ وک ہارہ رکات ےہ اور ھجمس وک رفوغ داتی ےہ۔ دورسوں ےک ہطق رظ وک میلست رک ے اور ا ئ ےک ابرابت یک وتقیئ رک ے ےس، ارفاد آ س ںیم رطب دیپارک ےتک نیہ اور ابیمہ روتشں وک طوبط انب ےتکس ہی، وج امتعد ےک ک ےنپ یک اینبد رھک ےتکس ہی[9]۔

اامتعداس زی یک وکنوش وکل قتسمز م ایج اور رھبو ےس ےک یرب ےز مدی ڑب Ø ای اجات ےہ۔ ل قتسمز م ایج، اامیدناری اور افشتیف اک اظمرہ ہ امتعد وک وقتی داتی ےہ اور اقلعتت ںیم ظفحت ےک اF ۱ س وک رفوغ داتی ےہ۔ بج ارفاد دایدتناری ےک اس ھت اکئ رک ے اور کرتشہک ادق ار وک ربرق ارر ےنھ ےک ےی اکی دورس ےس رپ االصحرر رک ےتکس ہی، وت امتعد طوبط وہ ات ےہ، سج ےس اکی L و ئ اور مہ آگنہ اموحئ دیپا وہ ات ےہ۔ اامیدناری، دایدتناری اور وروج ادبیہ یک ائمئ د ےنوا ےاق دئ ک اامتعداس زی یک وکں وش ےک ےی مہلر مبت رک ے نیہ اور دورسوں وک یھب اس یک ریپوی رک ےی یک رتبیغ دہ ےیں ہی۔ اامتعدو رتح یج د ےس رک اور اقل ب اامتعدرو ےی یک امڈگنل رک ے وہ ےئ، ڈیلر اکی ای سی اقثتف وک رفوغ د ے ےتکس ہی ناہں اامتعد رپوا ئ ڑچاتھ ےہ، ومیٹں وک ئ ؤ ررطے قی ےس اعتوئ رک ے اور ا ےنپ اقمدص وک یلص رک ے ےک اقل ب انبات ےہ۔

اامتعد یک ریمعت ںیم تحص دنم اقلعتت وک رفوغ د ےن ےک ےی رضوری ےہ، اچ ےہ وہ ای ی وہ ای شیپورا ہ ایس پ وا ایس پ ںیم۔ افشتیف، ووش س ئ س ۱، ےردی، وج ادبیہ، اعف ئ ےتنس، اور لسلسم روےی ےک یرب ے، ارفاد اامتعد دیپارک ےتکس ہی اور ا ےسی اموحئ دیپارک ےتکس ہی ںیہ اعتوئ، ایعا ع، اور ابیمہ اارتاق رپوا ئ ڑچ ےھ اسیج ہک اامتعد طوبط وہ ات ےہ، ای س رطح وہ اینبدی ھب س جرپ طوبط، اپادی ار اقلعتت اوتسار وہ ےیں ہی۔

- [9] اجودی اق، امی، ڈورک ٹ ںیم، یپ ڈ ریلب ی ولس ڈی ولک، امی، اڈنی اوئس، آر ےج)e2WW2 - دیہنکی وا ےی ک رظ ںیم: ریوٹ کیج ولگب ےس ایقت ںیم اقئ ت اابسک۔ اٹیک یم آ ک ٹ نمجنیم رپ س ئ ر ئ و ،2W(en ،2T-uW-

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

اقثیت F ا تیس:

اقثیت F ا تیس یم میٹ ےک اراکئ ےک اقعدئ، ادق ار اور روستی ورواج وکاچپانن اوراث اک اارتاق رکان ما ل ےہ۔ میٹ ےک ادنر ابی مہ اارتاق اور مہ آ ئگنہ وک رفوغ د ےن ےک ےی رامنہؤں وک ےلہکن پ، س سجت، اورونتمع اقثوتں ےک ابر ے ںیم اجےنن ےک ےی آامدیگ اک اظمرہ رکان اچےیہ۔ اس ںیم ولوگں ےک فلتخ رگوہوں ےک اقعدئ، روستی ورواج، رواایت اور رطوقیں وک انھجمس، اارتاق رکان اور اث ی کدق ر رکان ما ل ےہ۔ اقثیت F ا تیس وک رفوغ دانی ےردی وک رفوغ دانی ےہ، ومشت یل وک رفوغ دانی ےہ، اور اقثیت دحود ںیم وم ررا ےطب یک لوہ ت رفامہ رکات ےہ۔

اس ےک اینبی رورر پ، اقثیت F ا تیس ںیم ہی میلست رکان ما ل ےہ ہک فلتخ اقثیت س رظن ےس قلعر ےنھوا ے ارفاد اینوک فلتخ رطےقی ےس ھجمس ےتکس ںیہ اور اس ی کر شتحی رک ےتکس ںیہ۔ ہی آاگ ی ہ ارفاد وک ےلہکن پ اور دورسوں ےک ہطق رظ ےک ابر ے ںیم اجےنن ی کوخ اشہ ےک اس ھت اعتالمت ک ت ےنھجب ی کر تبیغ دیتی ےہ۔ اقثیت F ا تیس وک اانپ ے ےس، ارفاد اارتاق اور، میہف ےک اس ھت ونتمع اسی جرت ت ت وکوین ٹیگی رک ےتکس ںیہ۔ اقثیت F ا تیس اک ای امہ رصنع روےی اور ومالصت ےک ادن از رپ اقثیت ار وولں اور ادق ار ےک ا رات وک میلست رکان ےہ۔ اثمی ےک رورر پ، اما روں، رہچ ےے ےک ات رات، اور امسجین زابن فلتخ اقثوتں ںیم فلتخ ینعم ےتھ ےہ۔ اث ابرویکیں ےک ابر ے ںیم F س وہان طلغ وہیمہف وک روےنکس ںیم دمد رکات ےہ اور ابی مہ اقلعتت نیم مہ آ ئگنہ وک رفوغ دانی ےہ۔ اقثیت F ا

تیس ںیم دای یونی س وصترات اور ٰ عص ات وکاچپانن اور جنلیچ رکان ی ھب ما ل ےہ وج دورسوں ےک ات رات وک ثات ررک ےتکس ںیہ۔ اس ےک ےی ارفاد ےس اقتہض ایک اجات ےہ ہک وہ یگشیپ وصترات رپوس ای اھٹنیئ اور ی حطس وصخ ایصت ےسیج ہک ل سن، ل سن ای وقتیمی ک اینبد رپ ایئوس آراویئں ےس رگ زی رکنی۔ اس ےک اجبےئ، اقثیت F ا تیس س سجت ی کوح ہلص ادز ای ئ رک ی ےہ اور ونتمع ہطق رظ ی کر ہگی ھجمس ی نلص رک ےے ےک ےی اینعم اکم ےملں یم وغشمئ وہ ےی ک آامدیگ وک رفوغ دیتی ےہ۔

آ ج ی ک ابمہ ی ڑی وہ ی ئ دایں یم، اقثیت F ا تیس فلتخ وحاولں ےس رضوری ےہ، ومشب میلعت، تحص ی کدھکی اھبئ، اکروابر اور نیب االوقایم اقلعتت۔ ہی ارفادوک فلتخ اقثیت س رظن ےس قلعر ےنھوا ے ولوگں ےک اس ھت ثؤر ررطےقی ےس اعتوئ رک ے ےک اقل ب انبات ےہ، ی ملیخت الصوتیحں اور دجت وک رفوغ د ےن ےک ےی ونتمع ہطق رظ ےس۔ زمدی رب آں، اقثیت F ا تیس اج عم ویمک ن ی ک ربعتس ںیم L وتن رک ی ےہ اس امتی ارفاد اقل ب دق ر اور اارتاق وسحمس رک ے ںیہ۔ ی میلعت ادارے اےنپ اصنب ںیم ریثک اقثیت ہطق رظوک ما ل رکےک اور اکی اج عم ی میلعت اموحئ وک رفوغ د ےرک اقثیت F ا تیس وک رفوغ د ےن ںیم امہ رکادر ادا رک ے ںیہ۔ ل ابل وملع وک ونتمع اقثوتں اور اعیمل رظایت ےس روانش س رکوا رک، اولوئ مک، رمی ےس ی ہ اقثیت االتخ ف ت ےک ےی ےردی اور اارتاق دیپا رک ےتکس ںیہ، وج اکی زایدہ اج عم L وں وےی ک اینبد رھک ےتکس ںیہ[10]۔

تحص ی کدھکی اھبئ ی کر ت ت ںیم، ونتمع س رظن ےک رمویضں وک ایعمری دھکی اھبئ رفامہ رک ے ےک ےی اقثیت F ا تیس امہ ےہ۔ تحص ی کدھکی اھبئ ےک ہشیپ ور ارفاد وک اث اقثیت اقعدئ اور رطوقیں وک انھجمس اچ ےیہ وج رمویضں ےک تحص ےک روویں اور العج ی کر تاجیحت وک ثات ررک ےتکس ںیہ۔ اقثیت F ا تیس رپ ، لمرک ے ےس، تحص ی کدھکی اھبئ رفامہ رک ے وا ے رمویضں ےک اس ھت اامتعد اقمئ رک ےتکس ںیہ اور ای ی دہگن اتش رفامہ رک ےتکس ںیہ وج اث ی ک اقثیت ادق ار اور رتاجیحت اک اارتاق رک ی ےہ۔

• [10] e2WnW vR 6ood9s a mPs xtrvrTss mds mrTorTue11s e,s eairos-اعیمل رامنہؤں ےک ےی ںیب االقثیت اقتیلب ےک وم ادےک ڈوینم یک واضتح رکان۔ رجل ن آ ک رجینیم ی اسکیئولیج، 25)1e،1nW-121-

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

اکروابری دایناںیم، اقثیت F ا تیس فلتخ اقثیت س رظن ےس قلعر ےنہوا ےاگوکہں، واتکداروں اور المزنیم ےکاس ھتاکب ایب اقلعتت اوتسارر ک ےےک ےی رضووری ےہ۔ اقثیت F ا تیس وک رتحیج د ےنوا ےاکروابر اعیمل ڈنموی ںیم رشت ف ےاج ےاور اقثیت رورر پوتنم ع اصرن یفی ک رضوورایت وک ررہرارک ےےک ےیا ین عونصاعت اور دخامت وک ڈ Ø ےنل ےک ےی رتہبرورر پسیل ںیہ۔ اقثیت F ا تیس وک اانپ ےےس، ارفاد اورریمیظنت راےطب اور اعتوث ےک ل ُپ انب ےتکسںیہ، اباآلرخ اکی زایدہ مہ آگنہ اوراجعم L ںوےںیم اانپ ہصح ڈاٗی ےتکسںیہ۔

ایقثت ی کوماتقف:

فلتخ اقثیت وتاعقت اوررتاحیجت وک اڈیٹسج رک ےےک ےی اکبایب رک اس رچلکئ رامنہا ین ایقثت ےک ادن ازںیم کچل اوروماتقف اک اظمرہ ہرک ےںیہ۔ وہ اقثیت ایس کپ واسپ اور رپوٹکیج میٹ ی کرحایکت یک اینبدرپ اےنپ ہطق رظوک اپرر ک ےی ک رضوورت وک میلست رک ےںیہ۔ ایقثت ی کوماتقف اک ی امہ وصخت یص ےہ وجوم ررامنہؤں وک اہبم ولوگں ےس اتمزرک ی ےہ۔ آج ی ک زیتراقفر اور شیمہ دبیتلوہ وی دایناںیم، رامنہؤں وک فلتخ وجنلیچں وک وین ٹیگی رک ےاوروماعق ےس افدئہ ااھٹ ےےک ےیا ین تمکحی لمع، ہطق رظ اورر طز ،لم وک اڈیٹسج رک ےںیم امرہ وہان اچےیہ۔ وماتقف ےک اکی ولہپ ںیم ےئن ایخالت اور ہطق رظ ےک ےی ر ال رش اما ل ےہ۔ وہ رامنہ وج وتنم ع ہطق رظوک ےتنس اور انیہن اےنپ ہلصیف اسزی ےک، لمںیم اما ل رک ےےک ےی اپرر ںیہ، وہ دجت وک رفوغ د ےےتکسںیہ اور اکی زایدہ اج عماوحث انب ےتکسںیہ۔

ایقثت ی کوماتقف اک اکی اور ولہپ دبتیلی وک وبقئ رک ےی ک الصتیح ےہ۔ دبتیلی ےک ق الگ زمات مح رک ےای ڈر ےےک اجبےئ، وماتقف ذپری رامنہ اےس رتم اور رتہبی ےک ومعق ےکرورر پوخ ش آدمدی ےتہکںیہ۔ وہ ےتھجمس ںیہ ہک دبتیلی ازگری ےہ اور اےس ےنھکیس رتم رک ےاور ی نحنم طوطےس آ ےر ےن ےکوومعق ےکرورر پد ےتھکی ںیہ۔ ریغ ینیقی روراحتں یم کچل اک اظمرہ رک ےوہےئ، وماتقف ذپری اقدئ ک ا ین میٹ ےک اراکئںیم امتعد اورر ہبوےس وک ااھبر ےںیہ۔

زمدی ربآں، ایٗدت ی کوماتقف فلتخ ی نالت اور ارفاد ےک اطمق ب اےنپ اقدئ ا ہ ادن از وک اپرر ک ےی ک الصتیح وک اما ل رک ی ےہ۔ آج ل ےک وتنم ع اکئ ی وک ہگجں رپ اکی ی ہ اسزئ اک امتی رطقیی اک ر زمدی وم ر ریہن ےہ۔ وماتقف ذپری رامنہ میلست رک ےںیہ ہک فلتخ ولوگں ی ک رفنمد رضوورایت، ورحاکت اوروماالص ی ادن از وہ ےںیہ۔ وہ اس ےک اطمق ب اےنپ اقدئ ا ہ ادن از وک اڈیٹسج رک ےںیہ، اچ ےہ وہ وخ درااتئر المزنیم وکوخدرااتخری رفامہ رکر اوہ وہ ای اث ولوگں وکزمدی رامنہئ رفامہ رکر اوہ ںیہنج اس ی ک رضوورت وہ ی ےہ[11]۔

زمدی ربآں، وماتقف ذپری رامنہ لاس ل وک ل رک ےی ک طوبط الصوتیحں ےک اماکل وہ ےںیہ۔ وہ دیچیپہ ی نالت اک زیتئی ےس اجزئہ ے ےتکسںیہ، مکنہ ل ی ک اشندنہی رک ےتکسںیہ، اورد ابؤ ںیم ابربخ ےلصیف رک ےتکسںیہ۔ لکشم وتقں یم رپولوث اوروتہج رموکزر ےنھ ےس، وہ ا ین میٹ ںیم امتعد دیپ ارک ےںیہ اور دیپ اوار ی حطس وک ربق ارر ےتھکںیہ۔

اس ےک العوہ، ایقثت ی کوماتقف ںیہ وم روماتلصما ل ےہ۔ اقل ب وماقف رامنہ واحم ا اور افش ک وما الصت ی ک اتیمہ وک ےتھجمس ںیہ، اخص رورر پ دبتیلی ای ریغ ینیقی روراحتی ےک وتق۔ وہ ا ین میٹ وک ابربخ ر ےتھکںیہ، دخمات وک ونری رورر پ دورر ک ےںیہ، اورےلہکاکمےملی وک حہلص ادز ایئ رک ےںیہ۔ وما الصت اور اعتوث ےک رچلک وک رفوغ د ےرک، وماتقف ذپری رامنہ طوبط اقلعتت اوتسارر ک ےتکس ےیہ اور رتہب اجئی نلص رک ےتکنیہ[12]۔

- [11] آدنن، اک ، اگرڈرن، اچی ےک، اورومرس، یٹ)e2WWT- اعیمل ومیظنتںیم ملع رپ ینبم دجت: اکی اقثیت انت ر۔ اڈیکیم آف ٹنمجنیم رجلن، 5W)e3، 223-225-

VOL: 03NO: 02 (2021) **P-ISSN-2709-7900** **E-ISSN-2709-7919**

زمدی ربآں، وم اتقف ذپری ر امنہ ل سلسم یہنہکیں اور رتم وکرتحیج دہ ےں یہ۔ وہ اعفی رور رپ ےئ ن ملع، اہمرت، اور ہطق رظی نلص رک ے ےک وم اعق التش رک ےں یہ۔ اچےہ ہی ریم میلعت، رامنہئ ےک رپورگ اوم س، ای وخددہ اتی مدہ یہنہکیں ےک یرب ےوہ، وہ یا ی اور شیپورا ہ رتم ےک ےی رپزع ئ ںیہ۔ اثمئ ےک رور رپ رامنہ یئ رک ےوہ ےئ، وہ ا ین میٹ ےک ارانیک وکرتم یک یتینہ وکاانپ ےاورا ین وکنوشں یمدمعیگ وکآ ےژب Ø ےی کرتبیغدہ ےں یہ۔

زمدی ہی مک ایئ دت ی کوم ات قف ےک ےی اعزجی اور وخداآگ یہی کرضورت وہ ی ےہ۔ وم اقف رامنہ ملیسترک ے ےس ں یہن ڈر ےب ج اث ےک اپس امتئ وج اابت ہ وم س ای ب ج اوہنں ےی طلغ یکوہ۔ وہ دورسوں ےس رای ئ ب لطرک ےں یہ اور ا ےس وخدی کا کھی س اور رتہبی ےک وم عق ےک رور رپ اامعتسی رک ےں یہ ۔ اعزجی اک اظمرہ رک ےوہ ےئ، وہ ا ین میٹ ےک ارا کی ئ اک اارت ای اور اامتعدی نلص رک ےنیہ اور وج ادبیہ اور ل سلسم رتہبی ےک رچلک وکرف وغدہ ےں یہ۔

زمدی ربآں، وم اتقف ذپری ر امنہ اعفی اور **آ** ےی کوسچ ر ےنہوا ےوہ ےں یہ۔ ل اس **ل** دیپ اوہ ےاک ااظتز رک ے ےک اجبےئ، وہ وجنلیچں اک ادن ازہ ئ ےں یہ اور اث ےس ےک یئ ےک ےی ےلہپ ےس ےلہپ دقیئ ااھٹ ےں یہ۔ وہ ت عن ےک راحجانت، امرٹیک ی کرتویق، اور ار ھب ی وہ ئی انکیٹولزیج ےک ابر ےں یم ابربخ ر ےتہ ںیہ، س ج ےس وہ ورک ےس **آ** ےر ہ ےتک ںیہ اور اکبای ی ےک ےی ا ین میٹ وک رپزنشی ںیم ر ےتہک ںیہ۔

زم دی رب **آ** ں، ایئ دت ی کوم اتقف ںیم ہ ردی اور ذجاب ی اہتن م ا ل ےہ۔ وم اتقف ذپری ر امنہ دورسوں رپ ا ےنپ اامعث اور ولصبں ےک ا رات وک ےئہجمس ںیہ۔ وہ ا ین میٹ ےک ارا کی ث ےک اس ھت ہ ردی اک ااہظر رک ےں یہ، اث ی کل اروتں، وجنلیچں اور وخ ااشہت وک ملیسترک ےں یہ ۔ اامتعد اور اارت ای ی کا ینبدرپ طوب ط اقلعت اوتسار رک ےک، وہ اکت اک اکی **L** وث اموح ئ ابن ےں یں ا ہں ارف ادا ین رتہبک ں واتک ےک ےی اقلب دق ر اور ااانب روسحم س رک ےں یہ۔

آ ج ےک دیچیپہ اور رحتمک اکروابری رظن ان ےم رپرشت **ف** ےاج ےےک ےی اق دئ ا ہوم اتقف رضوری ےہ۔ اس ت لصخ ےک ین **ل** رامنہ دبتیلی اک ث ؤ ررطے قی ےس وج اب د ے ےتک ںیہ، اا ین میٹ ےک ارا کی ث وک ث ان ر رک ےتک ںیہ، اور اپادی ار رتم اور اکبای ی وک **آ** ےژب Ø ےتک ںیہ ۔ ےلہک ی ن ہ، دکچل ار، اور ہ ردو ہ ےےس، وم اتقف ذپری ر امنہ وجنلیچں رپ اقوب اپ ےتک ںیہ، وم اعق ےس افدئہ ااھٹ ےتک ںیہ، اور ا ین ومیظنت وک یئ ی دنلویں ک ت ےاج ےتک ںیہ[13]۔

رتم : تی اور

افئی ت آاگ یہ ی کرتتی اور ایقدت ی کرتم ےک رپورگ اوم س ی کرف ای مہ اقدئک وک فلتخ افئی ت وجنلیچں وک ث ؤ ررطے قی ےس وین ٹیگی رک ےے ک ےی دراکر اہمروت اور ملع ےس **آ** راہ ت رک ی ےہ۔ ل سلسم یہنہکیں نیم رس امہی اکری افئی ت رور رپ اقل ب ایقدت ی کی ت ینہ وکرف وغ دیتی ےہ۔ رتتی اور رتم یس میظنت ےک ادن ر المزنیم ی ک الصوتیحں اور اہمروتں ی ک لیکش نیم امہ رکدار ادا رک ی ےہ۔ اس ںیم ملع، رنہ اور رروویں وکژب Ø ےےک ےی اکی مظن رطہقی اکرم ا ل ےہ اتہک ہی ینیقی انبای اج ےہ ک المزنیم ا ےنپ رکدار وک ث ؤ ررطے قی ےس اماجن د ےنےک ےیسیلنیہ۔

- [12]ndsstror enu1W، ev، افقتنے ےک جئاجئ: اکی ےس ہقلعتم ادق ار ںیم نیب ااولقایم رفنکپ۔ روبریلزلہ، ی س ا ے: جیس زنشیکیلبپ۔
- [13]ڈاکرٹ ن ڈ، امیےج، اوررب ٹی، ےج امی) e2WWP۔ ت فگو دینش اور افتقث ف ی کڈنیہک ب۔ ئث ف ورڈ، e : ئث ف ورڈ ی وینرٹس رپس ی،

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

رتیبیرپورگاومسرکوصخمصاہمرتاورملعرفامہرک ےےک ےیڈزیانئاہکایگ ےہوجاخصالمزتمےکرکداروں ےک ےیدراکرےہ۔اچےہہیئکیئکاہمرتوہ،رمشکرسوس یکاہمرنیت،اایقتیقتیکرتم ،ومزوںرتتیاسابتوکیئیفیاب ی ےہہکالمزنیموکاےنپودہوںرپ تقبیئلصرک ےےک ےیرضوریاقتیلبیئلصوہ۔اثرپورگاومس نیما رثایقتیکرتم ،اجیئیشیئیکوصنمبدنبی،اوراںیلعرکداروںاوریہمداروںےک ےیارفادوکایئررک ےےک ےیریکرئیاکراہتماُ لوہاتےہ۔

زمدیربآں،رتتیاوررتم المزنیمیکرصموتیفاورربرقارر ےنہںیمLوثےہ۔بجالمزنیموکولعمیوہاتےہہکاثیکمیظنتاثیکرتم اوررتم ںیمرساہیاکریرک ی ےہ، وتوہا ینالمزوتمسےک ےیاقلبدقراوررپزعیوسحمسرک ےاکزایدہاکمئررےتہکںیہ،سجیکوہج ےسالمزتمیکا نانیئںیمااضzوہاتےہاوراکروابرںیمیمکآ ی ےہ۔وہ نیمیظنتوجےنہکیسوکرتحیجدیتیںیہوہاموحئیقیلختکر یںیہںاہںالمزنیموکملعیئلصرک ے،دبتویلیںےکاطمقبڈØےنلاورایعاا عرک ےیکرتبیغدی اج ی ےہ،اسرطح یتسچاورکچلیکاقثتفوکرفوغ ائلےہ۔

زمدیربآں،رتتیاوررتم المزنیموک یمیظنادہاکاوراقمدصےسمہآگنہرک ی ےہ۔ملیعتاورواس لرفامہرک ےےسوجارئسہٹ ج کادقاامتیکامحتیرک ےںیہ،المزنیم میظنتیکومجمیعاکبای ںیماانپرکدار ادارک ےںیہ،سج ےسزایدہفصدنبی اورمہآیگنہدیپاوہ ی ےہ۔ایھچرتتیایئفالمزنیماکومںوکثؤ ررطےقیےساھبنسےنل،ابرخ ئامنبرک ے،اوراراھب ےوہبےیئوجنلیچںےکاطمقبڈØےنلےک ےیرتہبرطےقیےسسیلوہ ےںیہ،سجےکیجیتنںیمارفادیاور یمیظناکررکدیگںیمااضzوہاتےہ۔

زمدیربآں،رتتیاوررتم وتمع س رظنےس قلعر ےنہوا ےالمزنیموکمیظنتںیماہمرتیئلصرک ےاورآ ےڑبےنھےکوماعقرفامہرکےکوتنع اورومشتیلیکاقثتف وکرفوغدیتیےہ۔ہیلاسواتوکرفوغداتیےہاوراکیارفادیوقتوکیئیفیاناتےہوجومیکئیںےکوتنع یکاکیوسرکاتےہسجیکوہدختمرک ی ےہ۔بجالمزنیمرتم اور رتم ےکوماعقدےتیہںیہ،وتوہاںیھچاکررکدیگاکاظمرہرک ےاورمیظنتیکاکبای ںیمتبثرکدارادارک ےےک ےیزایدہوحہلصادزا ایئرک ےںیہ[14]۔

زمدیربآں،وم ررتتیاوررتایق یرپورگاتیومیظنتںےک ےیلاس یتوافدئہےکرورراپاکیترک ےتکسںیہ۔ا ینارفادیوقتیکاہمروتںاورملعںیملسلسمرساہیاکریرکےک، نیمیظنتیئعنصراحجانتےسآ ےرہیئکسںیہ،زایدہثؤ ررطےقیےسایعاا عرکیئکسںیہ،اورامرٹیکیکرحایکتوکدیبےنلےک ےیڈØیئیکسںیہ۔رتتیاوررتم یمیظناکبای ی ےکالزیمازجاءںیہ،وجالمزنیمیکرصموتیف،اکررکدیگاورلاستقبا ینارفادیوقتیکوشنویامیاوررتم ںیمرساہیاکریرکےک،ںیمیظنتاکیاباصلتیجاوردکچلارمیٹانبیئکسںیہ وجرولیدمیاکبای یوکآ ےڑبØےےکاقلبوہ۔

نیباالوقایمرپاٹکیجٹنمجنیمنیماقثیتایقیتےک ےیFاتیس،وماتقف،اوروم روماتلصیکرضورتوہ ی ےہ۔وتنع وکاانپ ے،ومشتیلوکرفوغ دےن،اوراقثیت االتخافتوکلاتقےکروررپاامعتسیئرک ےوہبےیئ،ڈیلروجنلیچںرپاقوباپےتکسںیہاوراعیملاانت ررںیمرپوٹکیجیکاکبای یوکآ ےڑبØےتکسںیہ۔

نیباالوقایمرپاٹکیجٹنمجنیمںیمنیباافقثیتایودحتتہبےسزجنلیچشیپرک ی ےہسجںیماکبای یوکیئیقیاب ےےک ےیامرہوینکگ‌ئش ناورارئسہٹ ج ک ہطق رظیکرضورت وہ ی ےہ۔بسےسےلہپ،ثؤروماالصتاکیامہجنلیچےکرورراپابرہڑھکا ےہ,زابیئیکراکوٹں،فلتخومااللص یادناز،اوراقثیتابرویکیںےسدیپاوہ ےوایلطغرشتاحیت

---

[14] الرٹن،اے)enu12-نیباالوقایماسنیناوراس ل ےکاظتنییکرکاسرجلکیثیلیپویہنمروسیرسٹنمجنیم،25)en،un-2Wn-

VOL: 03NO: 02 (2021) P-ISSN-2709-7900 E-ISSN-2709-7919

رپوٹکیج ومیٹں ےک ادن رطلغ ویمہفں، اتریخ اور انتزاعت اکابث ع ن ہئکس ںیہ۔ زمدی ربآں ، افثوتقں یم درہج دنبی اور اانب ر ےک وحا ے ےس فلتخ روے یئ ملسپف اسزی ےک، لم وکدبچیپاب ےتکس ںیہ، وصنم ےب ےی کر شپیتف وکروک ےتکس ںیہ[15]۔

اکی ےک ادن از اور وتق ےک ںیئت رووی ںیم افثیت رفکپ امہ زجنلیچ اک ابث ع ن اتکس ےہ۔ ہچک افثیتف وتق یک اپدنبی اور اظنی اال واقت یک اپدنبی وک رتحیج دیتی ںیہ، ہکبد رگ زایدہ دکچل ار ادن از اانپ ے ںیہ۔ رپوٹکیج یک اٹمیئ الزنی وکربرق ار رےنھک وہ ےئ اث ونتم ع ہطق رظو کوتم ازث رک ے ےک ےی ڈیلروں یک رطگ ےس F اتیس اور وماتقف یک رضورت وہ ی ےہ۔ زمدی ربآں ، وجادبیہ اور یہم داری ےک فلتخ وصترات رپئکاافثی ت ومیٹں ےک ادن راکو مس وکوفقضی رک ے اور وتاعقت ےک اظتنی ںیم وجنلیچں اک ابث ع ن ےتکس ںیہ۔

نیب االوقایم رپاٹکیج ٹنمجنیم نیوم ر ایوٹدت ےک ےی انتزاعت ےک ل ںیم افثیت ونت ع وک التش رکان امہ ےہ۔ فلتخ افثیت ار و ی اور وماالص ی ادن از ثات ر رک ے ںیہ ہک انتزاعت وک ےسیک ل ایکاجات ےہ اور ےسیک ل ایکاجات ےہ۔ اقدئک وک انتزاعت ےک ل یک تمکح وپلمعں ےس سپل وہانا چ ےیہ وجمہ آیگنہ ےس اکی رک ے وا ے اقلعتت وکرف وغ د ےن اور رپاٹکیج یکر اقر وکربرق ار ر ےنھ ےک ےی افثیت االتخ افت اک اج عم اور ارت ائ رک ی ںیہ۔

ونتم ع افثیت س رظن ےس قلعر ےنھوا ے میٹ ےک اران یک ےک درباین اامتعدپ ارکان اور مہ آیگنہ وکرف وغ دانی لکشم وہ اتکس ےہ۔ اامتعدو م رمیٹ ورک یک اینبد ےہ، رہپ یہب اامتعد اسزی ےک رطوقیں اور ابی مہ رحایکت ںیم افثیت االتخ افت اس یک رتم ںیم راکو ن ےتکس ںیہ۔ اقدئک وک اکی L و ی اور اج عم میٹ امو حی انب ے ںیم وتق اور تنحم ےنیئ اچ ےیہ ناہں ابی مہ اارت ائ اور اہفت و ، میہفر پوا ث ڑچھ ے۔

ونتم ع افثیت ادق ار اور رتاحیجت وکرپوٹکیج ےک اقمدص اور یمیظن ادہ اک ےک اس ھت مہ آگ نہ رک ے ےک ےی ارٹس ہٹ ہک ایوٹدت یک رضورت وہ ی ےہ۔ افثیت االتخ افت رپوٹکیج ےک ج ائ ےک ےی زعی یک فلتخ وحطس اور اکبای ی یک فلتخ رشتاحیت ںیم ہار وہ ےتکس ںیہ۔ رامنہؤں وک اث افثیت نومیس وک اکی کرتشہک ہطق رظو ک اینبر ک ے، وتاعقت وک وام ا رک ے اور میٹ ےک اران یک ےک درباین دصقم ےک اامتجیع F ا س وکرف وغ د ے رکمتخ رکان اچ ےیہ[16]۔

فلتخ اٹم یئ زوزن اور ایف ان یئ اقمامت رپرک اس رچلکئ ومیٹں اک اظتنی نیب االوقایم رپاٹکیج ٹنمجنیم ںیم دیچیپیگ یک اکی اور رپت اک ااضz رکات ےہ۔ اظنی اال واقت وکمہ آگنہ رکان، زگنٹیم وکرموبطرکان، اور لسلسم اعتوث وک یقینی انبان الکتسج زجنلیچ ن اج ےںیہ وج وم االصت اور ورک ولف یک اکر رکدیگی کر اہ ںیم یئ ل راکوٹں وکدور رک ے ےک ےی دج دی ل اور یکینکت دمد اک اطم ہئر رک ے ںیہ۔

افثیت F ا تیس اور افثیت ی امت ن نیب االوقایم رپوٹکیج ٹنمجنیم ںیم ثؤ ر نیب اافثیت ایقیت ےک ےی ازگر ی وصخ ایصت ںیہ۔ رامنہؤں وک ےرد ی، ےلہک ن پ، اور افثیت االتخ افت ےک ابر ے ںیم اجےنن اور اث اک اارت ائ رک ے یک وخ اشہ اک اظمرہ رکان اچ ےیہ۔ افثیت ی اپتن وکرپوا ث ڑچ Ø ے ےس، اقدئک اامتعد ےک اس ھت نیب اافثیت وجنلیچں وکوین ٹیگی رک ےتکس ںیہ اور ا ین ومیٹں ںیم وم شت یل اور اعتوث ےک رچلکوکرف وغ د ے ےتکس ںیہ۔

- [15] ےہ زبگ، اچی)enu13-ومیظنں ےک ادن ر اور اردرگدی کل اتق-lTe–JrrTtier ,ne1ls
- [16] وش ارزث، اس ی اچی)enuuu-افثیت ادق ار اک اکی رظہی اور اکی ےک ےی ہچکرمضمات-االپٹیئ اسالکیئولیج، en(P1،PT–23-

VOL: 03NO: 02 (2021) **P-ISSN-2709-7900** **E-ISSN-2709-7919**

ہفنم ہاوراجعماکئاکاموحئیپارک ےےک ےیلاتقیکرحایکتوکدوررکانرضوری ےہ۔لاتقےکافےلصاوریقصرکدارےکوصتراتںیم ات وکدوررکاناورالوعشری صس

افئوتربکپمیٹیکرحایکت اورلصیفاسزی ےک ،لموکثات ررکےتکںیہ۔میٹےکامتیاراکئیےکاسھتافصنم ہولسکاوروماعقوکیبقیانب ےےک ےیاقدیئک وک صساتوک

اچہیےنناورائشںیمفیفختےرک ےنیمنکرارش ااچےیہ[17]۔

افئوترتاحیجتاورمیٹےکاراکئیکوتاعقت ےکاطمقبایقدت ےکادنازوکاانپانرصموتیفوکرفوغ دےن اوراکررکدیگوکزایدہ ےسزایدہ رک ےےک ےیتہبرضوری ےہ۔ ایقدت ےک ہطق

رظوجاکیافئیتانت رںیموم رریہ فلتخافئوت س رظن ےکارفادےکاسھتوگجنںیہنےتکںیہ۔ایقدت ےکادنازںیمکچلاوروماتقفاقدئک وکافئوتونت ع

ےسافدئاااھٹ ےیکااجزتدییتےہاجبےئاس ےکہکوہاصتنقاکیرہعی ےنب۔

رامنہؤںاورمیٹےکارانیک ےک ےیافئوترتتیاوررتایق یرپورگاوم سںیمرساھپیاکری افئوت اقتیلبیکربعتاورنیبافافئوتراےطبیکاہمروتںوکڑبØ ےےک ےیتہب

رضوری ےہ۔ارفادوکافئوترفکپوکثؤ ررطےقیےسوینٹیگیرک ےےک ےیدراکرملعاوررنےسآراہترک ےک،ںیمیظنتنیباالوقایمرپاٹکیجٹنمجنیمںیمنیبافافئوتایقدت

ےسواہتسبوجنلیچںوکمکرکتکسںیہاورا ینوتنمعومیٹںیکلمکمالصتیحوکوھکیئتکسںیہ۔

قالہص:

نیباالوقایمرپاٹکیجٹنمجنیمیکاکبای ی ےک ےینیبافافئوتایقدت الزیوزلموی ےہ،رھپیھبہیدعتمدزجنلیچشیپرک ی ےہ۔ومااللص یراکونیٹا رثزابئ ےکرفکپ،ریغزابین

امارے،اور فلتخومااللص یادنازیکوبجےسدیپاوہ ییںیہ۔زمدیربآں،افئوتونتعطلغویمہف،انتزاعتاورمیٹیکمہآیگنہوکمکرک ےاکابثع ناتکس ےہ۔زمدیربآں،

فلتخاکئیکافئیتفاورایقدت ےکادنازآ س ںیماصتنقوہ ےتکںیہ،اعتوثاورلصیفاسزی ےک ،لمںیمراکو ن ےتکںیہ۔اںثوجنلیچں ےسےک ےن ےک ےی،رامنہؤںوک

افئوتیاہتنوکرفوغدانی،واماوماللص یزلنیچاقمیئرکان،اورمیٹ ےکادنرومشتیلاورارتائ ےکرچلکوکرفوغدانیاچےیہ۔افئوتونتعوکراکو یکاجبےئلاتق ےکرورراپامعتسئ

رک ےوہےئ،ٹیلرمیٹیکاکررکدیگوکڑبØےتکںیہاوراعیملڈنمیںیمرپوٹکیجیکاکبای ی ینلصرک ےتکںیہ۔

- [17]اڈیرل،اک ےج)enuuT۔ یمیظنروےیی کنیباالوقایمیتہج۔اسؤ ھتورٹسیئاکجلپ۔